8 Ιουνίου 2015

Η έννοια της Παράδοσης κατά τους Πατέρες

/ Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός

Ο Μέγας Βασίλειος στο λόγο του περί «Αγίου Πνεύματος» σημειώνει χαρακτηριστικά: «Των εν τη Εκκλησία πεφυλαγμένων δογμάτων, τα μεν εκ της εγγράφου διδασκαλίας έχομεν, τα δε εκ της των Αποστόλων παραδόσεως διαδοθέντα ημίν ως εν μυστηρίω παραδεξάμεθα, άπερ αμφότερα την αυτήν έχει ισχύν προς την ευσέβειαν.» Ο Μεγάλος Καππαδόκης Πατέρας τονίζει εδώ πως πηγές της πίστης μας είναι από τη μια η Αγία Γραφή και από την άλλη η Ιερά Παράδοση, πηγές κατά πάντα ισότιμες και ισόκυρες.

Ο Πατήρ Ιουστίνος Πόποβιτς στο έργο του «Άνθρωπος και Θεάνθρωπος» τονίζει

εμφαντικά: «Πάντα όσα παρεδόθησαν εις τους Αποστόλους υπό του Σωτήρος Χριστού και του Αγίου Πνεύματος αποτελούν ακριβώς αυτήν την παράδοση. Έτσι το γραπτό Ευαγγέλιο συμπληρώνεται με το άγραφο Ευαγγέλιο της Εκκλησίας.» Εξάλλου ο Άγιος Ειρηναίος Επίσκοπος Λουγδούνου τονίζει από τη δική του πλευρά πως «Η παράδοση δεν είναι τίποτε άλλο παρά η συνέχιση της αιώνιας παρουσίας του Αγίου Πνεύματος μέσα στην Εκκλησία. Ουσιαστικά είναι η συνέχεια της Θείας Καθοδήγησης και του Θείου Φωτισμού».

Η Παράδοση στη συνείδηση των Αγίων Πατέρων επειδή ακριβώς φέρει τη σφραγίδα του Αγίου Πνεύματος δεν επιδέχεται ούτε αμφισβήτηση ούτε ορθολογιστική ερμηνεία. Απαιτείται για λόγους καθαρά σωτηριολογικούς η από μέρους του ανθρώπου εν ταπεινώσει αποδοχή της. Μ’ αυτό το σκεπτικό ο Άγιος Βικέντιος της Λειρίνης στο έργο του «Commonitorium», «Υπόμνημα» θα πει: «Αρχίζω το έργο μου εν ονόματι Κυρίου. Θα είμαι ένας πιστός αντιγραφέας και όχι ένας περήφανος συγγραφέας. Θα γράψω αυτά που μας παρέδωσαν οι Πατέρες. Θα καταγράψω την παράδοση με κανένα τρόπο δε θα επιχειρήσω να την ερμηνεύσω. Αν το βιβλίο μου πέσει στα χέρια ευσεβών ανθρώπων και βρουν σ’ αυτό λάθη θα τους είμαι ευγνώμων αν μου τα υποδείξουν και εγώ υπόσχομαι ότι θα τα διορθώσω.»

Η πραγματικότητα της Παράδοσης ως Θείας Δόσεως και ως ασφαλούς κριτηρίου της αλήθειας και της ορθής πίστης συνέχει τη Θεολογική σκέψη των Πατέρων. Έτσι ο Μέγας Βασίλειος στηλιτεύοντας τις αιρέσεις, τις χαρακτηρίζει ως «παρατηρήματα» ματαιότητας και κενής απάτης που στοχεύουν στην αθέτηση του Αγίου Πνεύματος και παραγκωνίζουν την Παράδοση που αποτελεί εχέγγυο της αλήθειας. Θα πει χαρακτηριστικά: «Ταύτα μαθόντες και θαυμάσαντες τα εκ της ματαιότητος και κενής απάτης παρατηρήματα επί την απλήν και ατεχνολόγητον του Πνεύματος διδασκαλίαν μετακομίζουσιν, εις ελλάτωσιν Θεού Λόγου και αθέτησιν του Αγίου Πνεύματος. Ουκ ημίν εξαρκεί η των Αγίων Πατέρων παράδοσις; Κα ‘κείνοι γαρ τω της Γραφής βουλήματι ηκολούθησαν».

Οποιαδήποτε απόπειρα αφαίρεσης ή πρόσθεσης στο χώρο της Παράδοσης αποτελεί κατά τους Πατέρες μέγα αμάρτημα που επισείει τη Θεία τιμωρία, ενώ από την άλλη προβάλλεται πως αυτή καθ’ αυτή η Παράδοση αποτελεί το κριτήριο της αλήθειας. Έτσι ο Μέγας Βασίλειος στο δεύτερο λόγο του «Κατά Ευνομίου», προβάλλει ως δίκαιο τρόπο εξέτασης της αίρεσης τη σύγκρισή της με το περιεχόμενο της ζώσας Ιεράς Παράδοσης που σε τελευταία ανάλυση δεν είναι τίποτε άλλο παρά αυτός ούτος ο Σωτήρ ως ζων Θεός εν τη Εκκλησία και ως Εκκλησία. Λέει λοιπόν:«Τις ουν τρόπος δικαιότερος της εξετάσεως εγένετο ή τοις διδάγμασιν τοις δεδομένοις ημίν παρά του Πνεύματος τον λόγον συγκρίνοντες, ο

εάν μεν εκείνους συμφωνείν καταδέχεσθαι το δε εναντίον έχοντι απιστείν και ως εχθρόν τούτον φεύγειν»; Επισείοντας δε τη Θεία τιμωρία σε οποιαδήποτε απόπειρα νόθευσης ή αλλοίωσης της Παράδοσης θα πει: «Δίοπερ χρη προ των οφθαλμών έχοντα το του Χριστού δικαστήριον και ειδότα όσος ο κίνδυνος εστίν ή αφελείν ή προσθήναι τοις παραδεδομένοις ημίν υπό του Πνεύματος και μη παρ έαυτών φιλοτιμείσθαι καινοτομείν αλλά τοις προκαταγγειλμένοις παρά των Αγίων εφησυχάζειν».

Αξίζει εξάλλου να τονιστεί πως η Παράδοση συνδέεται με το γεγονός ότι η Εκκλησία είναι ταυτόχρονα Αποστολική αλλά και Πατερική. Οι Πατέρες δεν είναι μόνο οι μάρτυρες της παλαιάς πίστης αλλά μάλλον είναι οι μάρτυρες της αληθινής πίστης. Θα πει γι' αυτό ο Άγιος Γρηγόριος ο Θεολόγος: «Ούτοι εισίν οι το γράμμα της Γραφής διασχόντες και είσω παρακύψαντες, οι το απόθετον κάλλος κατηξιώθησαν ιδείν και φωτί Θείας Γνώσεως κατηυγάσθησαν».

Οι Πατέρες έχοντας εμπειρία και γεύση Θεού στη ζωή τους όντας άνθρωποι ταπείνωσης και απλότητας αποτελούν τους αυθεντικούς ερμηνευτές ευρύτερα σε θέματα πίστης αλλά και ειδικότερα στο θέμα της ερμηνείας της Αγίας Γραφής. Ο Άγιος Ιωάννης ο Δαμασκηνός μιλώντας ακριβώς για τον Ιερό Χρυσόστομο ως αυθεντικό ερμηνευτή των Γραφών θα πει χαρακτηριστικά: «Εδίδαξεν ερευνάν τας Γραφάς, εξηγητής και παιδευτής τούτων γινόμενος και Προφητικώ Πνεύματι τα κεκρυμένα βάθη διερευνήσας και διαρρήξας του γράμματος το προκάλυμα και το κάλλος δημοσιεύσας το εναπόθετο και ταύτα πάντα εν ατύφω και ακενοδόξω φρονήματι».

Ο Άγιος Συμεών ο νέος Θεολόγος αναφέρει στο περισπούδαστο έργο του «Κεφάλαια Γνωστικά και Θεολογικά». «Σκοπός πάντων των κατά Θεόν αγωνιζομένων εστίν το ευαριστήσαι Χριστώ τω Θεό δια της του Πνεύματος μετουσίας και ούτως την εαυτών σωτηρίαν πορίσασθαι». Θα λέγαμε, λοιπόν, πως αυτός ο στόχος τότε μόνο πραγματοποιείται από τη στιγμή που ο άνθρωπος κάμνει κτήμα του εμπειρικά και βιωματικά την Παράδοση που όπως λέκτηκε και πιο πάνω φέρει τη σφραγίδα του Αγίου Πνεύματος και η οποία σε τελευταία ανάλυση περιέχει καθετί που είναι αναγκαίο για τη σωτηρία του ανθρώπινου προσώπου.

Σάββας Αλεξάνδρου-Θεολόγος
Βοηθός Διευθυντής Α΄
Λανίτειο Λύκειο Β΄

Πηγή: churchofcyprus.org.cy